

בעזה"ש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודת רעוא דרעוין

פרשת תזריע

שנת תשס"ח לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תק"ז

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

פרשת תזריע

לפרשה זו, אחור וקדם נרמני, שבידו של אדם הוא, אם יהיה העיין לאחור, שיצוא עליו נג"ע, או אם יהיה קדם, לחיות חיי עני"ג.

והנה בגמרא (פסחים קיט.) מאי דכתיב (יחזקאל א-ח) וידי אדם מתחת כנפיהם, ידו כתיב, זה ידו של הקב"ה שהיא פרושה תחת כנפי החיות כדי לקבל צעלי תשובה, מפני מדת הדין [שמקטרגת ואומרת לא תקבלם, והוא מקבלם בסתר] ע"כ. ויש להבין, וכי תשובה היא דבר הניתן מיד ליד, שידו פרושה לקבל, הלא תשובה הוא חרטה בלב ויודוי צפה, והקב"ה מציט ומקשיב ומאזין לתשובתינו, ולאזיה נורך ידו פרושה לקבלם. ועוד גם זאת, הלא תשובה קדמה לעולם, כדכתיב (תהלים 5-3) צטרם הרים יולדו וגו', תשז אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם (פסחים 7ד.), ואין קיום לעולם בלי שקדמה לה

אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'. צמדרש רבה (יד-ה) מסמיך לה קרא, הה"ד (תהלים קלט-ה) אחור וקדם נרמני ומשת עלי כפכה וכו' ע"ש. ויש לומר דהנה הכתוב אומר, וראה הכהן וגו', והנה לא הפך הנגע את עינו וגו' טמא הוא (יג-נה). ופירשו בו, כי על שצעה דברים נגעים צאים וכו' (ערכין טו.). ולא עבד קוב"ה דינא בלא דינא, ורק חטאי האדם המה הסיבות לנגעי בני אדם. וכאשר האדם שב בתשובה אז מסתלק הנג"ע ומתהפך לעני"ג, ויוצא מצרה לרווחה. והנה צנג"ע האות עיין הוא צסופו, וצעני"ג האות עיין הוא צתחלתו. ואם היה המצורע עושה תשובה, אז היה מתהפך העיין מצסופו להיות צתחלתו. וכאשר רואה הכהן שהנג"ע לא הפך עיניו, שהעיין עומד צמקומו, אז יטמאנו הכהן ע"כ. (הוצא צייטצ לב צפרשתנו כא: מספר שם אפריס.). ולכן מסמיך המדרש כתוב זה

תשובה ולחצקס ולאהבם, וזהו מתחת
כנפיהם, שמדת הדין מקטרגת, שגם
אם יקבל תשובתם, לא יהיה שמאלו
תחת לראשם ולחצקס צימינו.

גם יש לומר, כי הנה ידוע דהי"ר
הרע שצרא ה' לפחות האדם
לחטוא, יש בזה דכרא וגוקצא, ואיתא
בזוהר הק' (פ' במדבר ללא:) כי
בסטררא אחרא הנקבה היא יותר חזקה
מהזכר. ובאור החיים הק' (פ' ויחי)
על הפסוק אסרי לגפן עירה (מט-יא)
כתב, וכדבר הזה ובחזיון הראוני
בחלום, שהאצקתי במלחמה עם הזכר,
ויהי נקל צעיני להכניעו והפלתי אותו
בכחי, ולנקבה נתאמנתי בכל כחי כמה
פעמים, ואחר כמה טירחות יכולתי
להשליכה כמה מעלות למטה לארץ,
אך לא כבעלה הזכר ע"כ.

והגה שם הזכר הוא סמאל' (וזה"ק
ח"א קמח.), והגוקצא דיליה
שמה לילית' (וזה"ק יתרו מצ.), ושניהם
ביחד עולים מספר תור"ה, לרמוז על
מאמרם (קידושין ל:): בראתי י"ר הרע
בראתי לו תורה תצלין, שאי אפשר
לאדם להתגבר עליהם רק בכח התורה
שלומד תמיד, וזה לעומת זה עשה
האלקים. ובתורת משה (פ' תזיה קנד.)

תשובה, ואם זהו דרכו ומנהגו של
הקצ"ה צעולמו, איך יתכן למדת הדין
לעכב מלקבלם, עד שידו פרושה
מתחת כנפי החיות לקבלם.

ו**נראה** דאיתא ברמז"ס (ה' תשובה
ד-ז) אל ידמה אדם צעל
תשובה שהוא מרוחק ממעלת הנדיקים
מפני העונות והחטאות שעשה, אין
הדבר כן, אלא אהוב ונחמד הוא לפני
הצורא כאילו לא חטא מעולם, ולא
עוד אלא ששכרו הרבה וכו', ומעלתן
גדולה ממעלת אלו שלא חטאו מעולם
וכו' ע"ש. על כל פנים הבעל תשובה
נעשה לאהובו של הקצ"ה, שהוא אהוב
ונחמד לפניו. והנה דרכי האהוב הוא
לפרוש ידו ולחצק אהובו, וכמו שאמר
שלמה המלך על הקצ"ה, שמאלו תחת
לראשי וימינו תחצקני (שיר 3-1). ועל
זה בא המדת הדין לקטרג, הן אמת
שהקצ"ה מקבל בתשובה, ומוחל על
חטאי בני אדם, מכל מקום בשביל זה
עדיין אין צריכין לקרבו ולחצקו
ולאהבו, ודי להפקיע עצמו שנמחל
חטאו ולא להענישו. וכמו צבני אדם
מי שחוטא נגד תצירו או גדול ממנו,
שגם אם צרוב חסדו ימחול לו, אצל
לא יתחזק על ידי זה אהבתם. ועל זה
ידו של הקצ"ה פרושה לקבל הבעלי

ציניהם שלא יתחזרו יחד לפתוחו, כיון שניתנה רשות למחזלים לחבל.

ואמרו חז"ל (ברכות לב.) אלמלא ג' מקראות הללו נתמוטטו רגליהם של שונאי ישראל, חד דכתיב ואשר הרעותי (מיכה ד-ו) וכו' [אני גרמתי להם שצראתי יצר הרע] ע"כ. ואמרו (סוכה נג.) ארבעה הקצ"ה מתחרט עליהם על שצראם וכו', יצר הרע דכתיב ואשר הרעותי [אשר צראתי יצר הרע המחטיאם וגרמתי להם כל זאת] ע"כ. ובספר זרע קודש (פ' נצבים) כתב לפרש הכתוב, ושז ה' אלקיך את שבותך (ג-א), דכל מה שהאדם עושה למטה גורם כן למעלה בעולמות העליונים, דצאתערותא דלתתא איתער עוצדא דלעילא, ולכן כשאדם שז צתשובה ומתחרט על מעשיו, גורם תשובה למעלה, שהקצ"ה מתחרט על צריאת היצר הרע. וזהו ושז ה' אלקיך את שבותך, על ידי תשובתך יעשה הקצ"ה גם כן תשובה, ויגאלנו מיד היצר הרע ע"כ. וכתב עוד שם (צליקוטיס קכו.) דזהו שאמר הכתוב, צשו צי את שבותיכם לעיניכם (נפטיה ג-ב), שאשזז אני גם כן צתשובה עם תשובתיכם. וזהו שזבה ישראל עד ה' אלקיך (הושע יד-ב),

הציא צסם הרה"ק רצי שמשון אסטראפלי ז"ל, כי יש שם קדוש 'כפי' המפריד צין הנוקצא והדכרא שלא יצואו ויתחזרו יחד. וזה מרומז בר"ת של הפסוק, והיה פי ראשו צתוכו, שפה יהיה לפיו ס' ציצ מ' עשה א' רג (כת-לב), ר"ת סמא"ל, כפ"י, הוא השם המפריד, ת'חרא י'היה ל'ז לא י'קרע, ר"ת לילי"ת. וזה סוד הכתוב (שמות לג-ב) ושכתי כפי עליך עד עברי, וצרש"י מכאן שניתנה רשות למחזלים לחבל (צמדצ"ר יד-ט) ע"כ. והיינו שהשם כפי יגן עליו להפריד הנוקצא מהדוכרא ע"ש.

וביאורו הוא, דאיתא צגמרא (סוכה נג.) כל הגדול מחזירו יצרו גדול ממנו ע"ש. ואם כן צשעה שמתעלה האדם צמדריגותיו, לעומת זה מתגבר עליו יצרו. ומשה רבינו זכה כעת למדריגה נפלאה, שציקש מאת ה' הראני נא את כבודך, וניתנה לו צקשחו, והיה צעצור כצודי ושמתך צנקרת הנור וגו', וראית את אחורי, וצשעה זו נתגדל גם יצרו, והוצרך להגנה שלא ידווגו יחד, הדוכרא והנוקצא להשטינו. על כן אמר לו ה', ושכתי 'כפי' עליך עד עברי, שהשם הזה שהוא צכפיו של הקצ"ה יפריד

שתשוב אלי כל קך עד שתחזיר גם אחתי בתשובה וחרטה כזיכול ע"ש.

ע"ל כל פנים הקצ"ה מתחרט על זריאת היצר הרע, וזוה יש מליצה להחטא שהוא ית"ש גרם לו חטאו. וגם אחר שנצטא כבר היצר הרע, הרי יש צידו של הקצ"ה להחליש כחם על ידי שיפרוש 'כפי' ציניהם, והשכותי כפי עליך, וכפיו של הקצ"ה היו יכולים למנוע ממנו החטא. ולכן כאשר האדם שב בתשובה, אז אותו קף של הקצ"ה פרושה לקבל שצים, שנטל כזיכול החטא על עצמו, שהוא אשם בדבר, ועל זה רמזו שידו פרושה.

וגראדה דכדי לעורר הגנה זו מן השמים זשם כפי, אמרו חז"ל (חולין פט.) מאי דכתיב (מהלים נח-ג) האמנם אלם נדק תדברון, מה אומנתו של אדם צעולם הזה ישים עצמו כאלם ע"ש. והיינו שמור פתחי פי"ך (מיכה ז-ה), אחוון דדין כאתוון דדין, וזוה מעורר על עצמו מלמעלה שמירה משם כפי". ולא ימוש ספר התורה הזאת מפ"ך (יהושע א-ח), על ידי שתשמור על פי"ך, לעומת זה יחלש כח היצר הרע על ידי שם כפי",

ולא ימוש ספר התורה הזה מפ"ך, ולכן אומנתו של אדם לעשות עצמו כאלם.

ויש לומר דזהו שאמר הכתוב, אחת דבר אלקים שמים זו שמעתי כי עוז לאלקים, ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו (מהלים סג-צ), דקאי על זריאת היצר הרע, שאחת דבר אלקים, לצרוא המלאך המסית, שמים זו שמעתי, דוכרא ונוקבא, ועל ידי זה עוז לאלקים, צריכין התגברות יתירה להיות דצוק צה', כי כח היצר קשה מאד. אך לך ה' חסד, כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, צמדה שאדם שומר על עצמו, יש לו לעומתו שמירה מן השמים כמעשיו, וצמה שהאדם שומר כפי מעשות כל רע, ושומר פתחי פי"ך להיות כאלם, לעומת זה ה' פורש ומסיך עליו זשם כפי להפריד צין הדבקים, שלא יוכלו להתגבר על האדם.

וגראדה עוד זוה, דהנה כבר דברנו (בנעילת החג שזעות העל"ט) צמה שנאמר בהנסיון של יוסף הצדיק, ויהי כהיום הזה ויצא הביתה לעשות מלאכתו (בראשית לט-יא), ודרשו חז"ל (סוטה לו:) חד אמר

ובבזו כן יוסף הנדיק הכיר מצבו, שפבל בצית שיהיה לו נסיון תמידי, יום יום, באשת אדונו, ואיך יוכל לעמוד בקדושתו ימים ושנים באש צנעורת. על כן חשב תמיד כאלו זה היום האחרון שלו בחייו, יש לו להתכונן היום להחזיר נשמתו לקונו, ומי יאמר שיש לפניו נסיון ממושך של זמנים טובא במשמע, יש לו נסיון רק אחיה שעות, כי עומד כבר ביומו האחרון עלי אדמות, וזוה מנא כח ועוז ליכנס לעשות מלאכתו, ולא יכשל בחטא. וזהו שאמר הכתוב, ויהי כהיום הזה, שהציון מתחלה ושם על לבו שאין לפניו בחייו עוד אלא היום הזה, ובמחשבה זו נכנס לעשות מלאכתו, ומי יטנף נפשו בשעותיו האחרונות, ולכן כאשר בא הנסיון לפניו, וינס ויאל החוזה, צלי שום חשבונות, כי בשעות האחרונות של האדם, חשבונות עולם הזה לא נחשבו לכולם, העיקר אז שישמר מן החטא, להחזיר נשמתו נקי וטהור מכל חטא.

ובזה יש לפרש הכתוב, ראה אנכי נותן לפניכם היום צרכה וקללה, את הצרכה אשר תשמעו אל מנאת ה' וגו', והקללה אם לא תשמעו וגו' (דברים יא-כו), כי הזכרת יום

לעשות נרכיו נכנס, וחד אמר מלאכתו ממש. ולכאורה יש להצין לשון הכתוב, ויהי 'כהיום' הזה. אך חז"ל אמרו (ברכות ה.) לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, אם נכחו מוטב, ואם לאו וכו' יזכיר לו יום המיתה, שנאמר (תהלים ד-ה) רגזו ואל תחטאו וגו' ודומו סלה [יום הדומיה הוא יום המות שהוא דומיה עולמית] ע"כ. ודקדקו חז"ל באמרם יזכיר לו 'יום' המיתה, והכוונה כי סיצת האדם שנכשל בחטא, שחושב הלא יש לו עוד הרבה ימים בחייו, וכבר יתקן אז מה שפגם. ועוד גם זאת, כי קשה עליו לחיות כל הימים צעול, וממילא יכשל לאחר זמן, שלא יוכל לעצור רוחו שנים רבות. אצל אם היה יודע שעומד כעת ביומו האחרון על פני האדמה, ובעוד אחיה שעות הוא משיב נשמתו לקונו, לא היה חוטא, ואדרבה היה עושה כל מה שצידו להתכונן בקדושה וטהרה והרהורי תשובה, ולחטוף עוד מה שיוכל לעשות נחת רוח ליוצרו. ועל זה עוררו חז"ל שיזכיר לו 'יום' המיתה, אולי היום הוא כבר יומו האחרון שבו הוא מת, הלא לא ידע האדם את עמו, היום כאן ומחר בקצר, ישוב היום שמא ימות למחר, ובהזכירו זאת בשומת הלב, ימנע עצמו מן החטא.

אסתר, ומה יעשה זה (אסתר ז-יא), כי הנה להסתובב מדי יום ביומו במצואות הטמאות של חצר בית הנשים של המלך, היה למרדכי הנדיק לנסיון תמידי, להתודע את שלום אסתר, להתרועע עם הממונים עליהם. אמנם מרדכי מתהלך 'בכל יום ויום', שהיה מתהלך שם כאלו אין לפניו עוד בחיים רק יום זה שהוא עומד בו, ולמחרתו לא יהיה עוד כאן. וכשהגיע ליום המחרת, לא היה לפניו רק עוד יום אחד, ובכח זה היה יכול להסתובב בין פחותי העם, ולא יבשל בחטא. - ועל זה הזהיר הכתוב, וידעת 'היום' והשבות אל לצבך, כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד (דברים ד-לט), אם תדע תמיד שיש לפניך רק היום ההוא שאתה עומד בו, זהו היום האחרון שלך על האדמה, אז תלך רק במחשבה זו כי ה' הוא האלקים, אין עוד, לא יהיה לך עוד דבר שיתעניין אותך, רק דביקות זה, להחזיר לצוראך נשמה נקיה וטהורה.

וזדו שאמר יוסף לאחיו, אתם חשבתם עלי לרעה אלקים חשבה לטובה, למען עשה כיום הזה, להחיות עם רב (בראשית נ-כ), כי השקפה זו לחשוב

המיתה מועיל רק לצני אדם יראי ה', שאממיים בחיי נחיים לעולם הבא, ובשכר ועונש, הם מתעוררים בזכרם שמתקרב יומם ליתן דין וחשבון על כל המעשים. לא כן צרשעים שאינם מאמינים, אלליהם הזכרת יום המיתה מעורר ההיפוך, וכמו שאמר הכתוב (יחזקאל כז-יג) הרוג בקר ושחוט לאן, אכול צמר ושחות יין, אכול ושח, כי מחר נמות, ואם לא עכשיו אימתי. וזהו שאמר הכתוב, ראה אנכי נותן לפניכם 'היום' זרחה וקללה, המחשבה שאין עוד לפניכם אלא 'היום', כי לא ידע האדם עתו, ישנם צני אדם שהשקפה זו הוא להם לזרחה, ויש שהוא לקללה. ומפרש את הזרחה אשר תשמעו אל מצות ה', צני אדם יראים ושלמים ששומעים ומקיימים מצות התורה, אלליהם זהו לזרחה, שעל ידי זה מונעים עצמם מלחטוא, ישוב היום שאל ימות למחר. והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה', צרשעים מחשבה זו לא רצויה, ולקללה תחשב להם, שעל ידי זה מוסיפים בתאותם וצרשעים, חטוף ואכול כי מחר נמות.

ויש לומר בזה מה שאמר הכתוב, ובכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלום

ושפלות בחומר ובלבנים, ועוד גם זאת להסתובב בערות הארץ בין שטופי זמה, ומה נתן להם כח ועוז שיוכלו לעמוד בזה. אלא החיזוק לחשוב תמיד רק על 'היום הזה', וזה התרופה, הן לכחות הגשמיים לעבודת חומר, והן לכחות רוחניים להזכיר יום המיתה, וזה נתחזקו ועמדו בתוקף, וכמו שעשה יוסף בצית אדונו. - וזה שאמר להם, אחס חשבתם עלי לרעה, אלקים חשבה לטובה, ומהו הטובה, למען עשה 'כיום הזה', שיוכלו בני ישראל לעשות כל יום ויום כאלו אין לפניהם רק היום הזה, ולא יותר. ובמדה זו היו ישראל באמת כל ימיהם במצרים, וזה עמדו על מעמדם. וזה ויושע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים (שמות יד-ג), במה שהיה לפנייהם תמיד רק 'היום ההוא' שעומדים בו, וזה נתחזקו ולא כשלו ונפלו.

וגראה דזהו שאמר הכתוב (תהלים קיד-ג) הים ראה וינוס, ובמדרש מה ראה, ארונו של יוסף ראה, כי יוסף ארונו היה מוטל לפני עיניו כל ימיו, שאין לו עוד רק היום הזה שעומד בו, היום כאן ולמחר בקבר, ומדה זו הגחיל אחריו לישראל

תמיד שעומד ביומו האחרון, לא רק שמועיל להרגיז היצר טוב על יצר הרע, אלא גם במצב האדם בגשמיות, כאשר נרה ויגון מנת חלקו, ואין רוחה מנוס ממנו, שלא ישבור רוחו ולא יתייאש איך יוכל לעמוד בזה ימים ושנים, גם כן התרופה הנכונה שלא ינטער על העתיד, עולם שאינו שלו, אלא יחשוב שאין עוד לפניו אלא היום הזה שהוא עומד בו, ומצב יום אחד הוא לא נורא, ויכולין להתחזק ולהתגבר בו. ויוסף הנדיק שנמכר לעבד בצית פוטיפר, וגורלו חתום על כל ימי חייו, כי אין עבד יוכל לברוח ממצרים, חיזק עצמו בזה, שאין לו להנטער על ימים שעדיין לא נבראו, ויהי 'כהיום הזה' ויבא לעשות מלאכתו, כל יום ויום עבדתי עבד, ואין לו אלא יומו, וכאשר באמת סופו נתגלה שלא נשאר עבד עולם, אלא נעשה משנה למלך במצרים.

ובדה זו הגחיל יוסף לבני יעקב אחריו הצאים מצרימה, ובקדושתו קידש האויר שיוכלו בני ישראל אחריו להתנהג גם כן ככה. הלא נגזר גזירה עליהם, ועבדום יענו אותם ארבע מאות שנה (בראשית טו-ג), ונחתם ימי חייהם לעבדות

על היצר הרע. כי בעצור זה עשה ה' לי צלחתי ממזרים, רק עצור מדה זו שחשצנו תמיד שאין לנו רק 'היום ההוא', וארוננו של יוסף ראה, עצור זה יצאנו ממזרים. ודבר זה יהיה לך תמיד לאות על ידך ולזכרון צין עיניך, למען תהיה תורת ה' 'צפיק', כי מדה זו הנחיל לנו יוסף בצדקתו, והי 'כהיום הזה' ויצא יוסף לעשות מלאכתו, וזוה יתעורר שם 'כפי', שהוא מכוון נגד שנותיו של יוסף, ותהיה תורת ה' צפיק, להשמר מהיצר.

וזוה נרמו בקרא שהתחלנו, אחור וקדם צרתי ותשת עלי כפכה, וכמו שפירש צאלופי יהודה צפרשתינו, שהיצר הרע מסובצ את האדם מאחור ומקדם, אמנס תשת עלי כפכה, שם כפי', להפרידם מלהתדבק יחד, כדי שיוכלו לעמוד כנגדו. - וזהו ענין ציעור החמץ, שאור שצעיסה, וכידוע מספה"ק שזה רומז על היצר הרע, ואיסורו צמשהו, וכן יעזרנו ה' שנוכל לצער כל חמירא כפשוטו וכמדרשו, ונוכה לחוג את חג המנוחות צדיות מתוך שמחה וטוב לצב.

צמזרים, וזוה ראה הים גדול מעלתם, ועצור זה קרע לפניהם.

והנה מצואר צחתם סופר (ר"פ נצבים קנ"ו). דהמ"ט קללות שצתורת כהנים, וצ"ח צמשנה תורה, הם ציחד קמ"ז, ושנותיו של יעקב שהיו קמ"ז שנה (צראשית מז-כח), המה מגינים על הקללות הללו ע"כ. וכמו כן יש לומר צשנותיו של יוסף הצדיק, וימת יוסף צן מאה ועשר שנים (שם נ-כו), ששמר עצמו כל ימיו מהרהור חטא צערות הארץ צמזרים, ופטפט ציצרו, הם מעוררין למעלה שם כפי', שמספרו מאה ועשר כמנין שנותיו, לסוכך ולהגן על צני ישראל, שלא יתחצרו יחד השני יצרים, והשם כפי' יפריד ציניהם.

ובזוה יש לצאר הכתוב, והגדת לצנך ציום ההוא לאמור, צעצור זה עשה ה' לי צלחתי ממזרים, והיה לך לאות על ידך ולזכרון צין עיניך, למען תהיה תורת ה' צפיק (שמות יג-ח). והכוונה הוא 'והגדת לצנך', ומה תאמר לו, 'ציום ההוא לאמור', שיאמר תמיד שאין לפניו עוד רק היום ההוא, וזוה תוכל להרגיז היצר טוב

על הטוב יזכר
ידידינו החשובים שהשמחה במעונם
שנדרכו להוצאת קונטרס הזה

* * *

הר"ר יעקב פנחס פישער נ"ו
לרגל אירוסיו בנו
החתן שלמה זלמן נ"ו
עב"ג בת הר"ר ישראל טרייטל נ"ו